

ללמוד

של צדיקים

פנינים ורעיונים משמחי לב ונפש הנלמדים בדרך מופלאה מתוך מעשיהם

מאוצרו של הגאון רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל

פרשת בלק

ללמוד!

מושג שהפך לשם דבר בשולחן השבת של בתים רבים בישראל. וכפי שהעידו רבים וטובים כי שולחן השבת בביתם נתעלה מאוד. זכינו וספרי 'ללמדך' - על פרשיות בראשית ושמות נתקבלו באהדה עצומה על לב הציבור והודפסו במהדורות נוספות, תוך ציפיה לנרכים הבאים עד להשלמת הסדרה.

אנו שמחים להגיש היום לפני הציבור את הכרך השלישי בסדרת 'ללמדך' על פרשיות חומש במדבר - חידושים, פנינים ורעיונים לפרשיות השבוע מאת הגאון רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל. ערוכים בטוב טעם ודעת מתוך אוצר כתבי ומחברותיו שהותרו אחריו לברכה.

בחסדי הבורא עלינו זכינו, שאת רעיונותיו המיוחדים של אבינו זצ"ל, המשולבים במעשים נאים, העלינו עלי ספר בספרי 'ללמדך' על בראשית ושמות, וב"ה נכתבו לראות כי הרעיון לנצל את כוחו של הסיפור כדי לפתח את הלבבות, ולהשריש את המסרים הנצחיים של תורתנו הקדושה, נתקבל בברכה רבה בבתי ישראל, רבנים ותלמידי חכמים מצטיינים אותם בדרשותיהם, ורבים וטובים העידו כי שולחן השבת בביתם נתעלה מאוד. כך זכה המחבר שיתבדרו דברי תורתו בן מדרשי. וב"ה תוך זמן קצר אזלה המהדורה הראשונה מן השוק, והודפסו מהדורות נוספות.

פירושים אלו שאספנו כעמיר גורנה מתוך הדברים שנאמרו ונכתבו על ידו, מגישים לנו לפניכם גם בכרך זה של 'ללמדך' על חומש במדבר, שנכתב ביגיעה ועמל רב, עד אשר זכינו לברך על המוגמר בסיעתא דשמיא.

עלון זה המוגש לפניכם, ובו טעימה קטנה מספרי ללמדך, יצא לאור עד כה פעמים אחדות, אך לאור בקשת הציבור החלטנו להמשיך ולהוציא בשבועות הקרובים לעת עתה. הדבר תלוי בתרומות הציבור ובהשתתפות בהוצאות המרובות. ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, לרפואה ולהצלחה וכו'. ניתן לפנות למס': 054-8406988

למסור את הכל למען כבוד שמים

וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הַאֲתוֹן וַתֵּאמֶר לְבַלְעִים
מָה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שְׁלֹשׁ רְגָלִים (כ"ב, כ"ח)

ופרש"י: "זה שלש רגלים - רמז לו, אתה מבקש לעקור אומה החוננת שלש רגלים בשנה".

כאשר סוף סוף הגיעו העגלות אל תחנת הרכבת, כבר היה ברור: תהליך הפריקה והעמסת הסחורה על הקרון - לא יסתיים בטרם כניסת השבת! ובכן, מה עושים?

לרבי יוסף לוי היה ברור, כי העמסת הסחורה תוך חילול שבת אינה באה בחשבון. אולם מאידך, היה עליו למצוא פתרון לסחורה שעמדה כעת בפתח התחנה, טעונה על גבי שורה של עגלות! בעלי העגלות מצידם - לא הסכימו להשאיר את העגלות עד למוצאי שבת, על הרציף - לא ניתן היה להשאיר מאומה, ואפילו כאשר הציע לממונה על העגלות להשליך את הסחורה אל הנילוס - נענה בתגובה מזולת, תוך שהלה מבחיר לו כי השלכת פסולת אל הנילוס מהווה עבירה שעונש חמור בצידה...

בעוד מיועדנו עומד ותוהה כיצד יפתור את הבעיה, הוא הבחין לפתע בבית מפואר שחצר מקיפה אותו, הממוקם לא הרחק מתחנת הרכבת. הוא עזב אפוא את העגלות, החיש פעמיו אל הבית, ואז התברר לו כי מדובר בביתו של מושל העיר, קצין בריטי בכיר. עוד התברר לו, כי איש אינו משגיח בתנועת הנכנסים אל הבית, ורעיון אדיר נצנץ במוחו: הוא חזר אל בעלי העגלות, והורה להם לפרוק את הסחורה בחצר בית המושל...

העגלונים מצידם, לא חשדו במאומה... הם היו משוכנעים, כי הסוחר היהודי קיבל את רשותו של בעל הבית לפריקת הסחורה בחצרו, ולכן מיהרו להיכנס עם עגלותיהם אל החצר ולפרוק את תכולתן. אולם כאשר כמעט סיימו הללו את מלאכתם - הפגיעה לפתע עגלה מהודרת, בה ישב המושל, שהופתע לראות את ההמולה בחצרו...

הלה פנה אל הפועלים וניסה להבין את פשר ההתרחשות, ואילו הם, מצידם - הפנו אותו אל רבי יוסף לוי, שעמד במרכז ההתרחשויות ופיקח על מלאכת הפריקה. בסבר פנים חמורות ניגש אפוא הקצין הבריטי אל רבי יוסף לוי מיועדנו וטבע הסבר, ואילו רבי יוסף לוי סיפר לו דברים כהווייתם: הוא התנגל על ההפרצות לחצרו, אולם הוסיף כי הוא לכשעצמו היה מוכן להשליך את הסחורה אל הנילוס -

כאורה עלינו להבין, מדוע רמזה האתון לבלעם את חומרת מעשיו, דוקא בהזכירה את הנקודה הזו, שהוא מבקש לעקור אומה החוננת שלשה רגלים בשנה? מה המיוחד במצוה זו, יותר מאשר שאר תרי"ג המצוות שמקיימים ישראל?

♦ את התשובה, נבין על פי המעשה הבא:

מעשה ביהודי יקר בירושלים של פעם, ורבי יוסף לוי חגיז שמו, אשר היה סוחר מצליח ובעל אמצעים, אולם לא פחות מכך - מדקדק במצוות, ובפרט בשמירת שבת כהלכתה.

היה זה עם תום מלחמת העולם הראשונה, כאשר שוק המסחר בארץ ישראל החל להתאושש אט אט. רבי יוסף לוי, אשר סחר בעבד במוצרי נייר - הצליח להשיג בקהיר כמות גדולה של נייר במחיר מצויין, אולם כעת היה עליו להעביר את הסחורה ארצה, ולא היתה זו משימה של מה בכך... אמנם היתה רכבת ישירה מאלכסנדריה שבמצרים לארץ ישראל, אולם הרכבות היו משועבדות לצרכי הצבא, ולא היה זה פשוט כלל וכלל להשיג אישור להובלת מטען פרטי.

ובכל זאת, בזכות קשרים ולא מעט שלמונים, עלה בידו של רבי יוסף לוי להשיג את האישורים הנדרשים בכדי לצרף קרון מטען נוסף לרכבת היוצאת מאלכסנדריה למעבר קנטרה. רק בעיה אחת התגלעה: הרכבת אמורה היתה לצאת לדרכה במוצאי שבת, ובכדי שלא לחלל את השבת - היה על מיועדנו להעמיס את סחורתו כבר ביום שישי, בטרם כניסת השבת.

רבי יוסף לוי עשה את כל ההכנות הנדרשות בכדי שהסחורה תגיע במועדה ליעדה, אולם שורה של עיכובים צצו ברגע האחרון: תחילה - היו אלו הסוחרים הערבים שפתחו את עסקיהם בשעה מאוחרת נוכח העובדה שיום שישי היו יום המנוחה השבועי שלהם, לאחר מכן - תנועת העגלות עד לתחנת הרכבת התנהלה בעצלתיים, ולבסוף, כאשר כבר התקרבו העגלות אל התחנה - הן נעצרו על ידי שוטרים בריטיים, שפינו את הדרך לשיירה צבאית.

מוקדש לדפואת חיה רחל בת לאה ולאה בת פסיה בתושח"י

אילו רק היה מתאפשר הדבר, ואך באין מוצא אחר נאלץ לחפש פיסת קרקע אליה יוכל לפרוק את המטען בכדי לשחרר את בעלי העגלות לדרכם.

לשמע סיפורו של רבי יוסף לוי, הופיע מבט ערמומי על פניו של המושל... הוא נענה והשיב לרבי יוסף לוי בנימה מרוככת יותר: "אני מבין את דבריך, יהודי! ובכן, יש לי עסק להציע לך: אתה הלא ביקשת להשליך את הסחורה אל הנילוס, הלא כן? אם כן אפוא, אציע לך פתרון לא פחות טוב: אתה תוכל להשאיר כאן את הסחורה, ובלבד שתחתום על הסכמתך להעבירה לבעלות אוצר המדינה! יהיה זה בודאי נבון יותר מאשר להשליך את הסחורה לנילוס ולאבדה בידיים!" טען המושל, ורבי יוסף לוי הסכים בלי לחשוב פעמיים.

עד מהרה, הורה הקצין למזכירו להכין מסמך בשפה האנגלית, ובו יצהיר רבי יוסף לוי על הסכמתו להעביר את סחורתו לאוצר המדינה. רבי יוסף לוי אמנם לא הבין מילה וחצי מילה בשפה האנגלית, אולם עובדה זו לא הפריעה לו לחתום, לצד חתימתו הססולסת של המושל, על המסמך שהוגש לו בשני העתקים... וכי מה אכפת לו? העיקר שהשבת לא תחולל, וכבודה לא ינתן למרסם!

מיד לאחר שסיים לחתום, מיהר רבי יוסף לוי לדרכו, לקבל את שבת המלכה. ואכן, השבת עברה עליו מתוך התרוממות רוח ושמתה רבתי על שזכה והצליח לעמוד בנסיון, ורק לאחר צאת השבת – התפנה לגשת אל אחד מידידיו בכדי שיתרגם בעבורו את המסמך עליו חתם בערב שבת.

להפתעתו של רבי יוסף לוי התברר לו, כי במסמך נכתב כך: "ניתנת רשות למחזיק שטר זה להשאיר את סחורתו בחצר בית המושל, עד לצאתה של הרכבת הבאה. הנ"ל מתחייב לפנות את סחורתו מהמקום בהזדמנות הראשונה בה יתאפשר הדבר", כאשר מתחת לשורות אלו הנתוססו שתי חתימות: חתימתו של המושל, וחתימתו שלו עצמו...

בפעם הבאה בה הגיע רבי יוסף לוי אל בית המושל, בכדי ליטול את הסחורה ולשונה ברכבת הבאה – קידמו בעל הבית במאור פנים. "אינני אוהב יהודים, אולם

מאידך, אינני יכול לפגוע ביהודי המוכיח נאמנות כה רבה למצוות דתו", הבהיר המושל, והוסיף: "רק זאת אבקש ממך... אני מבקש שתסביר לי, מהיכן שאבת את הכוחות לוותר על סחורה בשווי כה רב – רק בכדי לקיים את מצוות אלקיך!..."

שאלתו של המושל נותרה בלא מענה, ולהשלמת התמונה נוסף ונספר, כי בדיעבד התברר שהרכבת שיצאה לדרכה במוצאי שבת נתקלה בחוליית שודדי רכבות, כך שאילו היתה הסחורה מועמסת עליה – לא היה נותר ממנה מאומה... רבי יוסף לוי לא הפסיד מאומה משמירת השבת שלו, אלא להיפך. ובכל זאת, השאלה עדיין במקומה עומדת: כוחות הנפש מהיכן?

ובכן, מספרים, כי שאלה מעין זו נשאלה על ידי בעל השם משמואל, אשר הפנה אותה אל אביו בעל האבני נזר, שהשיב ואמר: "דע לך, כי את הכח למסור את כל ממונם לשם שמירה על מצוות התורה – שאבו ישראל ממצות עליה לרגל! יהודים שעלו לרגל, הלא הותירו את כל רכושם מאחור, על אף שלא היתה כל ערובה גשמית לבטחונם, וזאת מתוך נכונות להקריב את כל רכושם – בכדי לקיים את מצוות בוראם! ובכן, מאותה מצוה – שאבו היהודים בכל הדורות את הכח למסור את ממונם למען שמירת המצוות!"

הרי לנו, כי יהודי, מסוגל למסור את כל רכושו בכדי שלא לעבור על מצוות התורה, בעוד במבטו של גוי אין מציאות זו נתפסת כלל!

ומכאן, תשובה לשאלתנו:

שכן נמצא, כי דוקא במצות העליה לרגל בשלשת הרגלים – ניכר באופן מיוחד ההבדל בין היהודי והגוי. בעוד הגוי מוכן לעבוד את ה' כל עוד הדברים אינם נוגעים לכיסו, הרי שהיהודי מוכן להקריב את כל אשר לו למען עבודת ה'! וזה שאמר המלאך לבלעם: "כלום סבור אתה, בשביל בצע כסף, לקלל אומה שכזו, אשר מוכנה למסור את כל אשר לה למען ה' יתברך? האם מעלה אתה בדעתך אפשרות שמבוקשך יעלה בידך?". והתשובה ידועה...

ההתרחשויות מתחילות בשמים!

וְעַתָּה לִכְתּוֹב נָא אֶרְאֶה לִי אֵת הָעָם הַזֶּה כִּי עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי אִילֵּי אוֹכֵל נֶפֶחַ בּוֹ וְאֶגְרְשֵׁנוּ מִן הָאָרֶץ כִּי יִדְעֵתִי אֵת אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מְבָרֵךְ וְאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאֵר (כ"ב, ו')

המאורע כבר התרחש בשמים, ואכן, רגעים ספורים לאחר מכן הוא כבר השתלשל לעולמנו אנו, ואז כולם יכולים היו להכיר בכך!..."

הרי לנו, כי כל מציאות שמתרחשת בעולם – מהווה קודם לכך מציאות רוחנית בשמים, ואנשים בעלי ראייה רוחנית יכולים לדאות את ההתרחשויות עוד בטרם השתלשלו ארצה.

ומכאן, תשובה לשאלתנו:

שכן נראה, שלבלעם, לא היה את כח הברכה, אלא רק את כח הקללה, וכפי שמצינו בדברי הגמרא (ברכות ז, ע"א), שכוחו של בלעם נזקק רק לזכות כך שידע לכוון לאותו הרגע שבו כועס הקב"ה, ובאותו הרגע היה ביכולתו לקלל כרצונו. אמנם בלעם בירך לא פעם, וברכותיו התקיימו, אולם לא היה זה בשל כוחו של בלעם. בדיוק להיפך, בלעם ידע לצפות את המציאות עוד בטרם השתלשלה לארץ, ולכן, כאשר זיהה אי מי שעתיד להצליח – הוא היה ממחר לברך אותו, בכדי ליצור את הרושם שכביכול ברכתו היא שפעלה את פעולתה.

עובדה זו ידועה היתה לבלק היטב, והיא השפיעה על הדו שיח שבינו ובין בלעם, וכפי שיתואר.

שכן נראה, שכאשר שלח בלק את שליחיו אל בלעם, וביקש כי יקלל את עם ישראל – השיב לו בלעם בהצעה משלו ואמר: "מדוע לקלל את עם ישראל? הלא מוטב שאברך את מואב שיצליחו להלחם בהם ולגרשם!". אולם בלק, דחה את ההצעה בשתי ידיים, וצידף לכך הסביר: "איני יודע היטב", הוא אמר לבלעם, "שאינן לך את כח הברכה, אלא שאתה מברך את מי שמבורך כבר... משום כך, ברור לי שברכתך תהיה בלתי יעילה בעליל לכן, אני מזמין אותך דוקא לקלל את עם ישראל, שכן את הכח לקלל – אכן יש לך, אשר תאור – יואר!..."

ואגב, מדי עסקנו ביכולתו המופלאה של הרבי מלעלוב, לצפות מראש את המאורעות אשר טרם התרחשו, מן הראוי להביא את העובדה הבאה להשלמת התמונה:

כאורה, עלינו להבין, מדוע כאשר בלק מתייחס אל ברכתיו של בלעם, הוא משתמש בלשון עבר – 'מבורך', כביכול מי שנתברך על ידי בלעם הינו כבר מבורך ועומד, בעוד כאשר הוא מתייחס לקללתו הוא משתמש בלשון עתיד – 'יואר', כאומר שמי שיתקלל על ידו יהיה מקולל מכאן ואילך?

תשובה לכך, נמצא על פי המעשה הבא:

היה זה לפני עשרות שנים, כאשר כיהן הנשיא ג'ון קנדי כנשיא ארצות הברית. באותה תקופה, שדרה מתיחות בין הנשיא ובין הנהגת המדינה בארץ ישראל, שכן הנשיא דרש בתוקף את פירוקה של מדינת ישראל מנשק גרעיני. למי שהיה בסוד העניינים ברור היה, כי הדברים מובילים למקום מסוכן עבור העם היושב בציון, וכי בכונתו של הנשיא, ככל שתסורב דרישתו – לעצור את הסיוע הבטחוני האמריקאי למדינת ישראל, סיוע שהיה נחוץ לה כארזי לנשימה.

ונהג, היה זה באחד מלילות השבת, אצל שולחנו הטהור של האדמו"ר רבי משה מרדכי מלעלוב, אשר התגורר באותם ימים בתל אביב. על אף שבימים כתיקונם התרחק האדמו"ר מכל עיסוק מדיני או פוליטי, באותו ליל שבת הוא הרג ממנהגו והכריז: "הוא ימות", כאשר בדיעבד הוא מסביר כי כונתו היתה לנשיא האמריקאי, ג'ון קנדי.

באותו הרגע, נראו הדברים כחסרי משמעות. קנדי היה איש צעיר ובריא, ולא היה כל הגיון בהנחה שעתידי הוא למצוא את מותו בקרוב... אולם שעה קלה לאחר מכן החלו נפוצות השמועות כי הנשיא האמריקאי נורה למוות בעיצומו של ביקור רשמי, על ידי רוצח שמגיעו לא התבררו מעולם...

לאחר מעשה, כאשר כונו השעות – התברר כי הנשיא נרצח רגעים ספורים לאחר שהכריז על כך האדמו"ר בשולחנו הטהור. כשנשאל הצדיק אודות כך – השיב בענותנות ואמר:

"לא היתה זו רוח הקודש ובודאי שלא נבואה... אולם כל מאורע שמתרחש כאן בארץ – כבר מתרחש קודם לכן בשמים, אלא שלוקח זמן מה עד שההתרחשות משתלשלת לעולמנו! כשצפיתי את מותו של קנדי, לא היה זה אלא משום שלמעשה

שעת מבחן

הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב
עד יאכל טרף ודם חללים ישתה (כ"ב, ב"ד)

במדבר (במד"ב כ, ב): "הן עם כלביא יקום, אין אומה בעולם כיוצא בהם. הרי הן ישנים מן התורה ומן המצוות, ועומדין משנתן באריות וחוטפין קריאת שמע וממליכין להקב"ה ונעשין באריות, ומפליגין לדרך ארץ למשא ומתן."

בפשטות נראה, כי כוונת חז"ל הקדושים הינה לבאר את השבח ששייכה בלעם את ישראל, ולומר כי נשתבחו בכך שהם אינם פותחים את היום בכוסית של י"ש, כמו שאר גויי הארצות, אלא בקריאת שמע ותפילה – שרק לאחריו הם מתחילים את סדר יומם ופונים לעסוק בדרך ארץ ובמשא ומתן. אולם לכשתבונן בדברים, נמצא כי יש בהם עומק רב, אותו נוכל להבין על פי המעשה הבא אותו מספר הסבא' מנובהרדוק בספרו 'מדרגת האדם':

בעיר ורשה, היתה חבורת גנבים, שהצליחה ללסטים את הבריות בדרך מתוחכמת במיוחד. הם היו פונים אל קורבנם האומלל, ומציעים לו לקנות מהם מאה אלף רובל בשטרות כסף מזוייפים, בתמורה לשלושים אלף רובל בשטרות כסף אמיתיים, תוך שהם מבטיחים שמדובר בזיוף כה מקצועי – עד שאין בעולם מי שיוכל לעמוד עליו.

בכדי לשכנעו בכדאיות העיסקה – הם היו מציעים לו הצעה מפתה: הם היו מוסרים לידו כמה משטרות הכסף הללו, ומציעים לו לנשט עמם אל הבנק... אם בבנק יהו את הזיוף – הרי שהעיסקה כמונב בטלה ומבוטלת... אולם אם השטרות יעמדו במבחן עיניהם הבוהנות של הבנקאים – הרי שהקונה יכול להיות סמוך ובטוח כי אף אחד אחר לא יוכל לגלות את טיבם האמיתי.

ואכן, אנשים רבים נפלו בפח, ונענו להצעה המפתה. הם היו ניגשים עם השטרות אל הבנק, ואכן, התברר כי אפילו הבנקאים המומחים ביותר לא הצליחו לזהות את הזיוף. בעקבות כך, התפתו אותם אנשים שלם שלושים אלף רובלים בשטרות אמיתיים, בתמורה למאה אלף בשטרות המזוייפים אותם הציעו הנוכלים.

דא עקא, שכאשר היו הללו יוצאים מביתם של הגנבים ובאמתחתם שטרי הכסף המזוייפים – היו ממתנינים להם בקרבת מקום שוטרים, אשר עצרו אותם בתואנה שהגיע אליהם מידע אודות חבורת זייפנים הפועלת בעיר... מאחר והעונש על החזקת שטרות כסף מזוייפים היה חמור ביותר, עד כדי עונש מוות או למצער מאסר ממושך – היו האומללים נחרדים עד עמקי נפשם, וכך, הם היו מחכים לשעת הכושר, ובורחים כל עוד רוחם בהם – תוך שהם משאירים את המזודה ובה כל השטרות המזוייפים בידם של השוטרים.

אותם אנשים שאיבדו את כל רכושם, לא העלו בדעתם את האמת הפשוטה: האמת היתה, שהשוטרים – לא היו אלא גנבים בתחפושת, חלק מחבורת הנוכלים. השטרות המזוייפים – לא היו מזוייפים כלל, אלא שטרות אמיתיים, ולכן הם עמדו במבחנם של הבנקאים המומחים ביותר. ואילו התרמית היתה מבוססת על ההנחה, שהאדם הסבור כי בידו שטרות מזוייפים – לא יהיה אמיץ דיו בכדי לטעון כי מדובר בשטרות אמיתיים, ולהעמיד את טענתו במבחן... אילו היה בו האומץ לכך – הוא היה ניגש עם אלף השוטרים אל הבנק, מוכיח את טענתו, ונותר כשבידו מאה אלף רובלים בשטרות אמיתיים! אולם מאחר והוא עצמו סבר שמדובר בשטרות מזוייפים – הוא חשש לעשות זאת, וכך,

היה זה בערב חג השבועות בשנת תשמ"א, שעות ספורות לפני הפצצת הכור האטומי בעירק על ידי מטוסים ישראלים. באותה שעה, צלצל הטלפון בלשכתו של ראש הממשלה דאז, מנחם בגין, ומעבר לקו נשמע קולו של האדמו"ר מלעלוב, אשר ביקש לברכו ולאחל לו בהצלחה במשימה החשובה העומדת על הפרק, תוך שהוא מברך אף את הטייסים שישובו כולם בשלום אל בתיהם.

באותם ימים, שימש כראש לשכתו של בגין, יהודי בשם יחיאל קדישאי, שהיה נצר לחסידי לעלוב. לימים סיפר, כי בעקבות שיחת הטלפון המפתיעה – התהלך מנחם בגין בחדרו כארי בסוגר, שוב ושוב, כשהוא אינו מצליח להבין כיצד נודע לרבי אודות התכנית... כה נסער היה ראש הממשלה, עד שחשש כי התכנית הודלפה על ידי אחד הבודדים שידעו אודותיה, ושקל לבטלה... אולם בסופו של דבר, כידוע, יצאה התכנית אל הפועל שעות לאחר מכן, ואכן זכתה להצלחה מופלאה, ובאופן ניסי שבו כל הטייסים אל בתיהם לשלום!

האדם נמצא במקום שבו מחשבתו נמצאת!

הנה העם היצא ממצרים ויכס את עין הארץ עתה לכה קבה לי
אתו אולי אוכל להלחם בו וגרשתיו (כ"ב, י"א)

לכאורה יש להבין, הלא פנייתו של בלק אל בלעם היתה שנים רבות לאחר צאתם של ישראל ממצרים, כאשר הם עמדו על סף הכניסה לארץ ישראל! מדוע אפוא הוא משתמש בלשון הווה, העם 'היוצא' ממצרים, ולא בלשון עבר המתאימה יותר? מדוע הוא לא אמר "הנה העם אשר יצא ממצרים"?

◆ תשובה לכך, נמצא על פי המעשה הבא:

בישיבת ראדן, למדו שני אחים, בנים לרב עיירה חשוב. שניהם היו בעלי כשרונות, שניהם היו מתמידים, אולם בכל זאת ניכר ביניהם פער גדול. המבוגר שבהם התמסר כל כולו לתורת המוסר, כאשר את השעות שמעבר לשעות הסדרים הוא מקדיש ללימוד המוסר ולמחשבות מוסריות, בעוד אחיו הצעיר – עלה והתעלה בלימוד התורה, כשמוחו העילויי שקוע יומם ולילה בלימוד התורה ובסוגיות החמורות בשש"ס.

באותן שנים פרצה מלחמת העולם הראשונה, ושני האחים הוגלו לסיביר עם כל תלמידי ישיבת ראדן. למרבה הצער, רק אחד מהם שרד את אימי הגלות והכפור. היה זה האח הגדול, הבכור, אשר התמסר לתורת המוסר, בעוד אחיו הצעיר ממנו – לא הצליח לשרוד את התקופה הקשה, ועקב הקור הנורא, הרעב, ועבודות הכפיה – מצא לבסוף את מותו בארץ לא זרועה.

לימים, סיפר הסופר הנודע דוד זריצקי, שנמנה אף הוא על חברי אותה קבוצה שהוגלחה לסיביר, כי גם על פי דרך הטבע, במבט ארצי, ניתן היה להעניק הסבר להבדל שבין המוצאות את שני האחים:

האח הצעיר, היה שקוע כל כולו בלימוד התורה. כל כולו היה תורה, כפשוטם של דברים ממש! לפיכך, ברגע בו ניתקו אותו ממקור הווייתו, מהישיבה, מלימוד התורה, מרבותיו – הוא לא הצליח לעמוד בכאב הכרוך בכך. מה לבחור כמוהו וליערות סיביר? לפיכך, הוא נשבר, ויכולתו לעמוד באתגרי ההישרדות הקשים מנשוא – היתה אפסית...

לעומתו, האח הבוגר יותר, אמנם התנתק אף הוא פיזית ממרכז הווייתו, אולם בשונה מאחיו – הוא המשיך להיות שקוע יומם ולילה בהרהורים מוסריים, עד שאפילו בעיצומן של עבודות הפרך, בעוד החיילים המרצחים מסתובבים סביבו חמושים, יכול היה לשקוע בהרהוריו ולהתפעל מרעיון מוסרי מתודשו! האח הזה, לא התנתק מהישיבה אף לא לרגע... הוא לקח עמו את הישיבה לסיביר! גופו היה שם, בערבות הקרח, אולם נפשו נותרה בראדן! לכן, הוא הצליח להחזיק מעמד.

הרי לנו, כי האדם אינו 'נמצא' במקום בו גופו נמצא, פיזית, אלא במקום שבו מחשבתו נמצאת! הן בפי החיובי, כמו במעשה שהבאנו, והן בפי השלילי...

ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של בעל הכלי יקר' שאומר כך:

כאשר פנה בלק אל בלעם, הוא ביקש לקטרג על עם ישראל. משום כך, הוא תיאר את הדברים כביכול בני ישראל עדיין בבחינת 'יוצאים' ממצרים, בשעה זו ממש, משום שהם עדיין לא התנתקו במחשבתם ממצרים, כפי שניתן להסיק מכך שהם חוזרים שוב ושוב ומזכירים את היתרונות מהם הם נהנו בתקופת שהותם במצרים – כמו שמצינו שאמרו: "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים".

את דברי הקטגוריה הללו – ביקש בלק לרתום לטובתו, כאשר הוא מציע לבלעם להשתמש בהם בכדי להסיר את היגם של ישראל מלפני ה' יתברך, ולפיכך הדגיש דוקא כעת את גנותם של ישראל בבחינה זו.

כעת, נוכל להבין את דברי השבחה של בלעם הרשע ביחס לעם ישראל: שכן כאשר בלעם הרשע ראה שישראל קוראים קריאת שמע ומקבלים עליהם עול מלכות שמים, הוא לא התרגש. הוא ידע, כי בכך אין די בכדי להוכיח את אמונתם ובטחונם בצור העולמים באופן מושלם, משום שהאמונה נבחנת בשעת מבחן! אכן, כאשר ראה בלעם שהאמונה מלווה את עם ישראל גם כאשר הם יוצאים מבית הכנסת ופונים לעסוק במשא ומתן – או אז הוא הבין שאמונתם איתנה, שכן עומדת היא במבחן חיי היומיום! ובכן, זו אמנם אמונה שיש מקום להתפעל ממנה, ועליה התנבא ואמר: "הן עם כלביא יקום!"

הוא השאיר את הכסף בידם של הנוכלים, בעודו סבור כי הצליח להציל את עצמו מגור דין גורא ואיום...

הרי לנו, כי ההבדל בין רווח עתק לבין הפסד צורב – נעוץ היה בנקודה אחת: באמונה! מאחר ואותם אנשים לא האמינו באמת ובתמים באיכותו של הכסף שבידם, הם לא צלחו את שעת המבחן – והפסידו את כל רכושם! ומכאן, מסר לדורות: אם האדם אינו מצליח לעמוד במבחן רוחני, הרי שיש בכך כדי להוכיח שאמונתו מלכתחילה לא היתה חזקה דיה!

טעם חדש לשולחן שבת

עכשיו גם בספר במדבר

בשעה טובה, סדרת 'ללמדך' מתרחבת: הרעיונות והמסרים העוצמתיים בדרכי הייחודית של הגאון

רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל

כבשו את לבותיהם של קוראים ושומעים, בארץ ובעולם, הספר משלב קושיות ותירוצים סביב פרשת השבוע בסיפורים מרתקים שמחדירים את המסרים אל הלב. הצטרפו לחוויה רוחנית מעצימה מידי שבת בשבתו סביב השולחן!

דברי תורה מתוקים
בהגשה 'חריפה'
שישבו כל אחד
בקסמם!

הוצאה והפצה: "יפה נוף" ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ניתן להשיג גם ברשת חנויות "יפה נוף-פלדהיים": ירושלים: סלמי ישראל 17 | חדש: רמיהו פינת ברנדייס | צומת בר אילן 1 | בעת שאל 28 | בית גן הפסגה 50 | בית הדפוס 32 | מודיעין עילית-ספר: אבני נוף 26 | שדי חמד 1 | ברסבל: רבי יהודה הנשיא 14 | בית שמש-תפוצה-בן איש חי 29 | חוון איש 17 | חדש: רמה א-חול שוק 31 מעל שוק מודיעין | בני ברק: רבי עקיבא 130 | אהרונביץ 18 פול מרכז ריוסנים | ברסטנור 3 רבי עקיבא 43 | נווה 45 אשדוד-ענק הספרים - יוסי בן תלפזא 10 רביע ד' | פתח תקוה: קהילות יעקב 4 בני ברק | המסתדרות 2 פתח חושלד | אלעי: רבי יהודה הנשיא 50 | קרית ית: האדמור"ר סחב"ד 1 פנינת נתיבות שלום (בניו קרטיסטרין) | רכסיים: סביון 33 (בנה ביתך) | חדש: נתיבות: הא"י 86 | אופקים: הפץ חיים מול בית הכנסת אוהל משה.

טלפון: 1-599-581-581 אתר: YEFE.CO.IL

מוקדי מכירת הספרים:

- אלעד:** קליינר 050-3121060 • **ביתר עילית:** טובול 052-7141771 • **בני ברק:** קרית הרצוג: יעקבזון 052-7645652 • **גבעת רוקח:** יעקבזון 054-8498686
- מרכז העיר:** פרוינדליך 077-2168932 • **בן ציון:** 053-3150060 • **בית שמש:** ובר 052-7644665 • **חיפה:** הדר: פריד 053-3172366 • **נוה שאנן:** גולד 052-7157301
- ירושלים:** רמות: טרכטינגוט 050-4188009 • **קרית יובל:** פרוינדליך 054-8406988 • **בית וגן:** אפשטיין 050-4101582 • **הר נוף:** פרידמן 050-4165345
- רוממה:** יפרח 052-7152456 • **רמת שלמה:** הלברשטם 02-5710855 • **נוה יעקב:** אטינגר 052-7118045 • **מודיעין עילית:** קרית ספר: פרוינדליך 073-7368862
- אחוזת ברקפלד:** פרוינדליך 08-9742718 • **פתח תקוה:** פרוינדליך 050-4188003 • **כנא:** 052-7154454 • **רכסיים:** לוז 052-7146432 • **פרוינדליך:** 052-7146432
- תל-אביב:** איתי 052-5907021 • **אלפי מנשה:** לגזיאל 055-6788345